

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ім. І.Ф.КУРАСА

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№3 (564)

травень—червень 2022

Головний науковий редактор:

академік НАН України *ВАЛЕРІЙ СМОЛІЙ*

Редколегія:

Геннадій Боряк (заступник головного наукового редактора), *Владислав Верстюк*, *Степан Віднянський*, *Віктор Горобець*, *Олександр Гуржій*, *Андреа Граціозі* (Неаполь, Італія), *Віктор Даниленко*, *Олександр Донік* (заступник головного наукового редактора, відповідальний за випуск), *Роман Дрозд* (Слупськ, Польща), *Станіслав Кульчицький*, *Олександр Лисенко*, *Володимир Литвин*, *Іван Патриляк*, *Руслан Пиріг*, *Сергій Плохій* (Кембридж, МА, США), *Олег Рафальський*, *Олександр Реєнт* (заступник головного наукового редактора), *Володимир Ричка*, *Олександр Рубльов*, *Петро Сас*, *Франк Сисин* (Торонто, Канада), *Валерій Солдатенко*, *Ігор Соляр*, *Тетяна Таїрова-Яковлева*, *Володимир Троцинський*, *Олександр Удод*, *Юрій Шаповал*, *Олексій Ясь*

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту історії України
НАН України, протокол №5 від 19.05.2022 р.

«Український історичний журнал» включено до Переліку наукових фахових видань України,
категорія «А» (наказ МОН України від 17.03.2020 р. №409)

Відповідальний секретар:

В'ячеслав Григор'єв

Редактори:

В'ячеслав Григор'єв

Ольга Донік

Макет і верстка:

Юлія Зінченко

Електронна версія:

uhj.history.org.ua/uk

history.org.ua/uk

«УІЖ» індексується в міжнародних науко-
метричних базах даних: EBSCO, ESCI (Web of
Science Core Collection), Google Scholar, Slavic
Humanities Index

Формат 70x100/16. Гарн. EB Garamond
Папір офсет. №1. Друк офсет. Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк.21
Тираж 270 прим. Зам. №49. Підписано до друку 27.06.2022 р.
Свідчення про державну реєстрацію друкованого
засобу масової інформації серія КВ №24263-14103ПП
видане Міністерством юстиції України 27.12.2019 р.

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL

Institute of History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research. Founded in 1957.
Published 6 times a year. Editor-in-chief Valerii Smolii. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevskoho, office 501,
Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. +380 (44) 278-52-34, fax +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Адреса редакції: вул. М. Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001
Тел. +380 (44) 278-52-34, факс +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Науковий журнал. Заснований 1957 р. Виходить 6 разів на рік. © Редакція «УІЖ»

ЗМІСТ

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА:

сучасні та історичні контексти, компаративні ретроспекції

- Кучерук М. (Одеса).** Державні перевороти, революції й політична боротьба у світлі компаративістики (на основі аналізу візії В.Леніна та сучасних концептуалізацій) 4
- Стяжкіна О. (Київ).** «Червоні злодії» Другої світової: витоки, практики й наслідки мародерства радянських військовослужбовців 14

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

- Одрін О. (Київ).** Рибальська галузь господарства Ольвійського поліса: традиції метрополії та місцева специфіка 30
- Мазур В. (Київ).** Пенсійне забезпечення в українських губерніях у ХІХ – на початку ХХ ст.: загальноросійське законодавство та місцеві особливості..... 44
- Шляхов О. (Дніпро), Донік О. (Київ).** Промисловці Півдня України та їхні підприємницькі практики наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. 59
- Зайцева З. (Київ).** Формування українсько-британського інформаційного простору напередодні Першої світової війни 81
- Ніколаюк Т. (Київ), Стоян Т. (Київ).** Каральні заходи як метод підвищення продуктивності праці робітників у радянській Україні 1929–1938 рр. 96
- Марчук В. (Острогор), Синяк С. (Рівне).** Особливості еміграції до Канади з Волинського воєводства II Речіпосполитої в 1930–1939 рр. 110

МЕТОДОЛОГІЯ. ІСТОРІОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

- Беззуб Ю. (Київ), Клименко Н. (Київ), Дудар О. (Київ).** Гендерні установки та практики в родині Б.Грінченка за его-документами 119
- Казьмирчук М. (Київ), Мех Н. (Київ).** Періодизація розвитку маєткової культури України (ХVІІІ – початок ХХ ст.) 134

ДИСКУСІЇ

- Шумило С. (Київ), Ластовський В. (Київ).** «...де Хмельниченко лежить» (До питання останніх років життя та місця поховання Ю.Хмельницького) 142
- Верменич Я. (Київ).** «Радянська націоналізація» чи «націоналізація»: ще раз про сутність політики коренізації 1920 – початку 1930-х рр. 158

ПЕРСОНАЛІЇ

Федьков О. (Кам'янець-Подільський). Діяльність соціал-демократа Ю.Ларіна в Україні: екстремальна біографія (1906–1907 рр.) 176

ПУБЛІКАЦІЇ

Інтеграційний проект Г.Галагана середини ХІХ ст. (вступна стаття й публікація О.Журби, Дніпро; Т.Литвиної, Дніпро) 194

НА ДОПОМОГУ ВИКЛАДАЧЕВІ ІСТОРІЇ

Харковенко Р. (Київ). Порівняльний аналіз пам'яткоохоронного законодавства Польщі та України 205

РЕЦЕНЗІЇ й ОГЛЯДИ

Шевчук А. Судова влада в житті суспільства Правобережної України (кінець ХVІІІ – перша третина ХІХ ст.) (С.Дегтярьов, Суми) 219

Іваненко О. Культурно-освітнє життя етнічних меншин Наддніпрянської України: на прикладі Київського навчального округу (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) (М.Палієнко, Київ) 224

ХРОНІКА

Латиш Ю. (Київ). Міжнародна наукова конференція «Public History. Історія у публічному просторі» 228

ЮВІЛЕЇ

Боряк Г. (Київ). До ювілею Л.Демченко 233

IN MEMORIAM

Дмитрієнко Марія Федорівна 235

Надходження до бібліотеки Інституту історії України НАНУ 238

CONTENTS

RUSSO-UKRAINIAN WAR: Modern and Historical Contexts, Comparative Retrospectives

- Kucheruk M. (Odesa).** Coups, Revolutions, and Political Struggles in the Light of Comparative Studies (Based on the Analysis of Lenin's Vision and Modern Conceptualizations) 4
- Stiazhkina O. (Kyiv).** "Red Thieves" of World War II: Origins, Scenarios and Consequences of Looting by Soviet Servicemen)..... 14

HISTORICAL ARTICLES

- Ordin O. (Kyiv).** Fishing Industry of Olbia Pontica: Traditions of the Metropolis and Local Specifics 30
- Mazur V. (Kyiv).** Pension Provision in Ukrainian Provinces in the Nineteenth and Early Twentieth Centuries: All-Russian Legislation and Local Features 44
- Shliakhov O. (Dnipro), Donik O. (Kyiv).** Industrialists of the South of Ukraine and Their Entrepreneurial Practices at the End of the Nineteenth and the Beginning of the Twentieth Centuries 59
- Zaitseva Z. (Kyiv).** Shaping Ukraine-Great Britain Information Space on the Eve of World War I..... 81
- Nikoliuk T. (Kyiv), Stoian T. (Kyiv).** Punitive Measures as a Method of Increasing Labor Productivity of Workers in Soviet Ukraine 1929–1938 96
- Marchuk V. (Ostroh), Syniak S. (Rivne).** The Features of the Emigration to Canada from the Wołyń Voivodeship of the Second Polish Republic in 1930–1939 110

METHODOLOGY. HISTORIOGRAPHY. SOURCES

- Bezzub Yu. (Kyiv), Klymenko N. (Kyiv), Dudar O. (Kyiv).** Gender Attitudes and Practices in B.Hrinchenko's Family According to Ego-Documents 119
- Kazmyrchuk M. (Kyiv), Mekh N. (Kyiv).** The Periodization of Ukrainian Manor Estate Culture Development (the Eighteenth – the Beginning of the Twentieth Centuries)..... 134

DISCUSSIONS

- Shumylo S. (Kyiv), Lastovskiy V. (Kyiv).** "...Where Khmelnychenok Lies" (On the Question of the Last Years of Yu.Khmelnytskyi's Life and Burial Place) 142
- Vermenych Ya. (Kyiv).** "Sovietization" or "Nationalization": Once Again About the Essence of the Corenization Policy in the 1920s – Early 1930s 158

PERSONALITIES

- Fedkov O. (Kamianets-Podilskiy).** The Activity of the Social Democrat Yu.Larin in Ukraine: Extreme Biography (1906–1907).... 176

PUBLICATIONS

- H.Galagan's Integration Project of the Middle of the Nineteenth Century (**introductory article and publication** by **O.Zhurba, Dnipro; T.Lytvynova, Dnipro**) 194

SUPPORT for HISTORY LECTURER

- Kharkovenko R. (Kyiv).** Comparative Analysis of the Monument Protection Legislation of Poland and Ukraine 205

BOOK REVIEWS and SURVEYS

- Shevchuk A. Judicial Power in the Life of the Society of Right-bank Ukraine (End of Eighteenth – First Third of Nineteenth Centuries) (**S.Dehtiarov, Sumy**) 219
- Ivanenko O. Cultural and Educational Life of Ethnic Minorities of Dnipro Ukraine: On the Example of the Kyiv Educational District (Second Half of the Nineteenth – Beginning of the Twentieth Century) (**M.Palienko, Kyiv**) 224

CHRONICLES

- Latysh Yu. (Kyiv).** International Scientific Conference "Public History. History in Public Space" 228

ANNIVERSARIES

- Boriak H. (Kyiv).** To the Anniversary of L.Demchenko 233

IN MEMORIAM

- Dmytrienko Mariia Fedorivna** 235

- Publications Received** by the Library of Institute of History of Ukraine NAS of Ukraine 238